

1904

1994

**St. Stephen's Roman Catholic Magyar Church
Anniversary Celebration**

**Szent István R.K. Magyar Templom
Ünnepi Megemlékezés**

December 3, 1994. U.S.

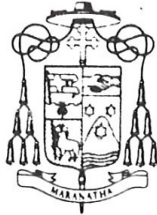
**In our auditorium, 5:00 P.M.
212 Market Street, Passaic, NJ 07055**

St. Stephen of Hungary

The early origins of Christianity in Hungary, whose territory was subject to a great deal of change, is not known. What is known is that the Magyars accepted Christianity about the end of the tenth century. St. Stephen's mother was a Christian, and he was baptized into the Church, thus becoming the first Christian King of Hungary.

St. Stephen promoted the spread of Christianity and helped to organize some of its historical dioceses. And for centuries after his death in 1038, his country served as a buffer for the Christian West against barbarians in the East.

OFFICE OF THE BISHOP

PATERSON DIOCESAN CENTER

777 VALLEY ROAD

CLIFTON, NEW JERSEY 07013

(201) 777-8818

November 8, 1994

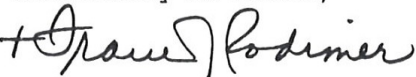
Dear Father Mustos,

On August 21, 1904, the Bishop of Newark, John J. O'Connor, came to Passaic to dedicate the beautiful new church of St. Stephen to serve the ethnic Hungarians of the area. The bells of all the Catholic churches in the city rang out. People of all nationalities lined the streets and five bands played as the procession of priests, men in Hungarian Huszar dress uniforms, women in costumes of their homeland and girls in white dresses made its way to the new church on Third Street. It must have been a glorious sight.

Now we celebrate the church's ninetieth birthday and thank God for all the graces he has bestowed on the several generations of Hungarian-Americans who have gathered week after week, day after day to worship God, to celebrate the Eucharistic Liturgy, to hear the Word of God and receive the Bread of Life, to be baptized and confirmed in their faith, to be reconciled to the Lord, to be joined in holy matrimony and commended to God as they made their final journey to their eternal home.

It is my great joy to congratulate you and all the members of St. Stephen's parish family as you offer your prayers of thanksgiving and recommit yourselves to Jesus Christ and his Gospel. St. Stephen's Church is God's house; may the people who gather within it always reflect His love in the way they welcome and support one another and the newcomers in their midst.

Ad multos annos!

Fraternally in Christ,

Most Rev. Frank J. Rodimer
Bishop of Paterson

Miklós házy Attila, S.J.
a külföldi magyarok püspöke
episcopus Hungarorum in exteris
Tel.: (416) 261-7207

St. Augustine's Seminary
2661 Kingston Rd.
Scarborough, Ont. M1M 1M3
Canada

Rev. P. Mustos István, Sch.P.
St. Stephen of Hungary Church
223 Third St.
Passaic, NJ 07055

1994. nov. 19.

Főtisztelendő Plébános Atya!

A passaici Szt. István egyházközség 90 éves jubileuma alkalmából szeretettel köszöntöm mindnyájukat. Ez a jelentős évforduló emlékezetünkbe idézi az elmúlt kilenc évtized minden áldozatát, mellyel a hívek és a lelkipásztorok megalapították és fenntartották a magyar közösséget, felépítették szép templomukat és ápolták a hitükhöz és magyarságukhoz érzett elhivatottságukat. Hálával emlékezünk mindazokra, akik tudták, hogy csak a sziklára épült ház tud megmaradni, amint ezt Szt. István királyunk példája is megmutatta. Amikor most ünnepelünk, újból meg kell erősítenünk ezt az elszántságot és bizalommal kell néznünk a jövőbe. Bízunk a jó Isten gondviselő szeretetében, ajánljuk magunkat a Magyarok Nagyasszonya pártfogásába, és kérjük szentjeinket, hogy segítsenek minket megmaradni hűséges keresztényeknek és magyaroknak.

A Szt. István egyházközség minden tagját az Úr Jézus szerető Szívébe ajánlom és szeretettel küldöm püspöki áldásomat:

+ Miklós házy Attila S.J.

† Miklós házy Attila, S.J.
episcopus Hungarorum in exteris

ST. STEPHEN'S R.C. MAGYAR CHURCH

90 Years In the Service of God And Man

The Early Years

The official recognition of St. Stephen's as a parish church began back in March, 1903. An interesting document from the archives of St. Stephen's R.C. Magyar Church in Passaic, New Jersey, reads, in part:

The Right Reverend John J. O'Connor, Roman Catholic Bishop of the Diocese, of Newark, the Very Reverend John A. Sheppard, Vicar-General of said Diocese, and the Reverend Geysa Messerschmidt, now being the Pastor of the Roman Catholic Church now known as "St. Stephen's R.C. Magyar Church," in the City of Passaic, County of Passaic and State of New Jersey, have selected Louis Szojak and Martin Schvarcinger, two lay members of said church, according to the provisions of the said Act, and for the purpose of incorporation of said church... hereby certify that the name by which we and our successors shall be known and distinguished as a body corporate is "St. Stephen R.C. Magyar Church, Passaic, New Jersey."

Named for the first Christian ruler of Hungary, St. Stephen's was actually founded a year earlier, in 1902, by Reverend Geysa Messerschmidt. The first baptism took place that year, on Christmas Day, when Father Messerschmidt baptized Elizabeth Berki. The first marriage, that of Karoly Molnar and Maria Krivda, was performed by Father Messerschmidt on January 18, 1903.

Picture, if you will, the early 1900's. There was a certain cultural atmosphere at the time that can never be wholly passing through Ellis Island

in this period. They came from every country in Europe, seeking a better way of living in America. Life was hard for these people. There was the language barrier, and a newness of the hustle and bustle of large cities, so alien to those who had never gone beyond their small villages before coming to America. For non-English-speaking Catholics, there was the problem of understanding the English language as it was spoken in American Catholic churches. For them, it was important to learn English as quickly as possible, and to teach it to their children, along with the new customs of their adopted country.

More importantly, religion could not be neglected until a language was learned. National churches — that are today becoming scarce in the United States — were established. These churches became the focal point for all religious and social activities, a beacon of unity in a strange land.

The breadwinner of the family worked a six-day week and barely brought home enough money to feed his family. But he rarely complained. He was used to hard work and privation, and this would not last forever. His children would benefit from the fruits of his labors in this country where everyone had an opportunity to better himself.

Besides, it was not all work. There was Sunday, when a man could take time to look around him, spend time with his family at church and at home. Family ties were close in those days, and there was never any question of what to do for entertainment. There was the park for picnics, the front porch swing for visiting, and the various activities offered by the church.

Perhaps the most conscientious among these

various nationals were the Hungarian people. Their long history of persecution and hard labor had left its mark. To the Hungarians, there was no other way to even expect to live other than by hard work, duty to country and family, and especially, duty to God. This expression of devotion to duty manifested itself in the churches which were literally built, carved, and cared for by the hands of these men and women, and from the meager sums of money they were able to raise among themselves for these churches. And they worked toward that goal in St. Stephen's.

That day, June 21, 1903, must have been an exceptionally happy day for these families. Groundbreaking ceremonies took place amidst the company of well-wishers from the entire community. This was indeed a memorable occasion. A new national church would soon stand on this blessed piece of earth that would be placed under the patronage of the saint that had brought his country out of darkness into the light of Christianity.

Again, through the carefully saved nickels and dimes of the people of St. Stephen's, enough money was raised to build the church. It was completed and consecrated on August 21, 1904.

The new church proved to be one of the most beautiful in the area. Its most outstanding feature was the hand-carved oak side altars. The altars still stand in St. Stephen's, although they would not be recognized as having been hewn from oak. In a time past someone had the altars painted white. Since then, layers and layers of white paint have covered their natural finish, which we are told would cost thousands of dollars to restore.

A New Era

For the next few years, between 1911 and 1915, there was a succession of pastors, including Reverend John Schimko and Reverend Louis Ko-vacs, who stayed only two years each.

Then in 1915, Reverend Joseph Marczinko arrived at St Stephen's, where he remained for the next seven-teen years. It was Father Marczinko who guided the parish through the trying days of World War I and the early days of the Great Depression. The church, as was all of Passaic, was hard hit by the Depression. It took some time to recover from this financial disaster and to implement the next step planned for the development of the parish — a school.

In the interim, Father Marczinko was transferred. The parish was under the pastorate of Reverend James Raile from 1932 to 1933. From 1933 to 1937, Reverend William Furlong acted as administrator.

Reverend Janos Gaspar took care of the pastoral needs of St. Stephen's and guided the parish in its endeavors to build a new school. In years to come, Father Gaspar was to assume an important role that would bring a long-sought stability and reassurance of the future of the parish.

The cornerstone of the school and auditorium was laid in September, 1936. The dedication of the auditorium took place on March 15th. The school was dedicated six months later, on September 19, 1937.

The Most Reverend Archbishop Thomas Walsh dedicated the new school building and hall, as Passaic was still in the Archdiocese of Newark. Father Gaspar, who had assumed the pastorate at this time, assisted in the dedication ceremonies.

On that same day the Archbishop requested the Daughters of Divine Charity to take over the religious instruction of the children. Two Sisters were appointed by Reverend Mother Alexandrine, Provincial Superior.

These Sisters commuted daily from 82nd Street in New York City to St. Stephen's School, where they prepared three hundred and fifty children for the Sacraments of Penance, the Holy Eucharist and Confirmation. Then, in January,

1939, Father Gaspar had one of the classrooms divided into a kitchen and bedroom, providing living quarters for the Sisters and thus eliminating the long hours of commuting between New York and New Jersey.

The next year, on November 30, 1940, the new convent, situated next to the rectory, was dedicated. The lovely chapel that had been especially built there was placed under the patronage of St. Elizabeth of Hungary. The convent was soon named the "Little House." There were three Sisters now working with the children, under the guidance of Father Gaspar.

An insight into the character of Father Gaspar, whose gentle nature often belied his stern countenance, is demonstrated in an incident which occurred during the budding popularity of air conditioning at that time. It seems that the convent was stifling during the summer months. Sister Aurelia, hoping to find some relief for her Sisters, approached Father Gaspar, saying, "Father, it is so hot in the convent, do you suppose we could have an air conditioner?" it seems that Father Gaspar, a large, portly man, swung around abruptly and before rushing off, spoke only two words in reply, "No money."

No one was more surprised the next morning than Sister Aurelia when two workmen showed up at the convent to install an air conditioner.

Father Gaspar, who has been described as "the last of the great Patriarchs", had once again demonstrated that his bark was certainly much worse than his bite, and that the comfort and care of those in his charge were important enough to find enough money from somewhere. This kindly, saintly priest won the love of his people through his personal concern for them as individuals.

For more than thirty years he showed this concern in a thousand and more different ways. His death, on February 21, 1963, plunged the parish into deep mourning. He left behind not only his spiritual flock but a parish of friends,

loved ones, brothers and sisters in Christ who loved their pastor as a father, a brother, a son. He was, after all, the head of the family — the parish family. And for the Hungarian people, to lose a loved one is as the Psalmist has said, a time when, *"...in the time of trouble he shall hide me in his pavilion: in the secret of his tabernacle shall he hide me; and he shall set me upon a rock."*

For the people of St. Stephen's, their parish was their rock. Just as it had in the past, the Church of St. Stephen became the haven they sought in time of sorrow, the place where they offered prayers for the repose of the soul of Father Gaspar.

Remember His Accomplishments

Father Gaspar, always in full command of a situation, was a man who got things done. A chronicle of his yearly accomplishments gives testimony:

- 1937 - Construction of the school
- 1940 - Acquisition of the convent
- 1945 - New heating system installed
- 1946 - Redecoration of the school
- 1947 - New floor in the church
- 1948 - New pews and lighting system
- 1949 - New stations of the cross
- 1950 - New rectory
- 1952 - New addition to the school
- 1953 - Rebuilt the fire-damaged school
- 1958 - Dedication of the Liberty Bell

Aside from these works, however, Father Gaspar had done something much more for his people than just develop their parish plant. He impressed on them the true meaning of the words he spoke so often, "For the love of God, respect and love one another and your school..."

When waves of displaced persons, refugees, and Hungarian Revolution Freedom Fighters ar-

rived here in the 1950's, Father Gaspar was on hand to welcome them and make them feel at home. This was at a time when many Magyar churches in other parts of the country, after years of losing touch with their ancestral language and customs, were unable to suddenly revert to the old ways and provide comfort to the newcomers.

This was not so at St. Stephen's. The parish received more than one hundred and twenty refugee families after the revolution, an event which stirred Hungarian-Americans and prompted them to new charity work. Therefore, this new generation of Hungarian families found not only a warm welcome from Father Gaspar, but more often than not, the comforting words, "What can we do for you? If you need anything, you must ask us."

This is true Hungarian hospitality. "How can we make you feel more welcome?" is still the feeling at St. Stephen's. It has often been demonstrated in the last few years with the welcoming of numerous families from cultural backgrounds other than Hungarian-American. There is room for everyone at St. Stephen's.

More Changes

St. Stephen's new pastor, Reverend Anthony Dunay, arrived in the Spring of 1963. Father Dunay was born in Hungary. He received his higher education in Vienna, Austria, and was ordained there on July 9, 1939.

During his years at St. Stephen's, Father Dunay, an outstanding pastor, and an intellectual, was the initiator of many new developments in the parish. For instance, when city authorities condemned a part of the school building, Father Dunay, who did not want the children's education disrupted, arranged to have the children transferred temporarily to the Hungarian Reformed Church, whose pastor, Reverend Dr. Aladar Komjathy, welcomed the Sisters and

students to the schoolrooms of Calvin Hall.

Meanwhile, the pastor appointed a committee to report on the changes that would be needed in the school. Acting on their recommendations, construction was begun on a new wing with enlarged facilities. A fund-raising drive was held. It helped defray costs which, coupled with the necessary alterations on the old building, totaled three hundred and ninety-eight thousand dollars.

In order to preserve Hungarian-American language and culture, classes in the school were prolonged for another hour daily for those who wanted to learn to read and write in Hungarian, and to learn about the culture of the nation that gave Liszt, Kodaly, and Bartok to the world. The children were taught under the supervision of lay teachers. It is hoped that this special training will once again become an integral part of the parish as a special project which will be instituted by volunteers.

Unfortunately, Father Dunay's health began to decline, and before he had an opportunity to implement all new ideas he had for St. Stephen's, his illness necessarily slowed down this vital priest until his death in June, 1977.

Last fifteen years

As we celebrated our 75th Anniversary, our new pastor, Father Bela Torok took over the leadership of St. Stephen's. During his twelve year tenure, he was especially concerned with the spiritual and physical well being of the elderly and sick members of our parish. Father Torok was responsible for the church's much needed exterior restoration. The church's interior was also painted and decorated. Our parish underwent a very trying period when our auditorium was heavily damaged by fire. For a while it seemed that all was lost in that our insurance was hardly enough to cover the cost of rebuilding. However, through God's grace a new and more

modern auditorium was built with both young and old volunteering their time and effort. Unfortunately with pastoral duties taking a heavy toll on his health, Father Torok retired to Austria in 1990.

Our parish was restored to new life with the arrival of Father Stephen Mustos, a Piarist headmaster from Devon, Pennsylvania. Among Father's priorities was the renovation of the old convent so that its chapel could be used for daily mass. The building was also dedicated to St. Elizabeth of Hungary and became a home away from home for Hungarian children recuperating from heart surgery. With Father's guidance, the work of some very dedicated parishioners, and the Rotary Club, the Gift of Life Program has been very successful. Most of the young heart patients have been able to return to Hungary and resume a normal life.

In an effort to strengthen our parish, Father Mustos avidly supports the Hungarian Weekend School which has between fifty and sixty students. Here, American born Hungarian youngsters have an opportunity to learn about their cultural heritage as well as to practice the Hungarian language. Another organization dedicated to preserving our heritage, building character, and strengthening Christian values is the Hungarian scouting program. Through these worth-while organizations, young people have an opportunity to perform many valuable services to the parish community.

Each year St. Stephen's plays host to the American Hungarian Museum Gala Ball held in our auditorium. The museum, dedicated to presenting programs dealing with Hungarian culture, has many interesting lectures, concerts, exhibits, and demonstrations throughout the year. These programs are presented in both English and Hungarian languages. Two other organizations, whose members devote a great deal of time to the success of our parish, are the Bingo workers and St. Stephen's Choir. Many of the Bingo

workers have served loyally for three decades. Regularly the men's choir from the American-Hungarian Citizen's League of Garfield joins our own choir to enrich our liturgy and to commemorate national holidays. Through their dedicated participation the treasury of the Hungarian traditional liturgy has been preserved and has become an essential part of our weekly worship, the Hungarian high mass.

In the summer, we hold our annual St. Stephen's Day picnic at the American-Hungarian Citizen's League in Garfield. In the winter, our Parish Christmas Party, sponsored by our Rosary and Holy Name Societies is held in our auditorium. Both events are well attended and very successful.

This year we began an extensive restoration of our beautiful, sixty year old, stained glass windows. These windows hold special significance to our community in that they depict scenes from the lives of many Hungarian saints.

After many years of silence some of our bells, which fell into disrepair, will be rung for the first time to commemorate our ninetieth anniversary. This would not have been possible without the recent restoration of both the bell tower and the bells themselves.

In the spring of 1995, yet another treasure, our organ, will be enhanced by the addition of new pipes and a complete overhaul. This and the aforementioned projects are all made possible through the generosity of the parishioners and friends of St. Stephen's.

We are thankful for Father Mustos' effort during the last four years. This unselfish dedication to St. Stephen's and the Hungarian community has inspired many to follow his example, and has earned for him the respect of all Hungarians of the Christian faith.

On this our 90th Anniversary, not only do we thank God for this abundant blessings, but humbly ask for His continued help so that we may celebrate our 100th Jubilee.

KRÓNIKA

Korai évek

New Jersey államban a passaici Szent István Római Katolikus Magyar Egyház irattárában, 1903. március 31-i keltezéssel érdekes dokumentum található. Egyik része így hangzik:

Főtisztelendő John J. O'Connor, a Newark-i Egyházmegye római katolikus püspöke, főtisztelendő John A. Sheppard, az egyházmegye püspök-helyettese és tisztelendő Messerschmidt Geysa, annak a római katolikus egyházközségnek a plébánosa, mely jelenleg „Szent István Római Katolikus Magyar Egyházközség” néven ismeretes Passaic városában, Passaic megyében, New Jersey államban, kijelölte Szóják Lajost és Svarcinger Mártont, az egyházközség világi tagjait, hogy az egyházközséget a törvény rendelkezéseinek értelmében jogilag bejegyezzék... ezennel bizonyítják, hogy az a név, amelyet mi és utódaink viselni óhajtanak, s amely minket mint jogi személyt meghatároz, a következő: „A New Jersey állambeli Passaic Szent István Római Katolikus Magyar Egyháza.”

Így kezdődött a Szent Istvánnak, mint önálló egyházközségnek az elismertetése. A nevét Magyarország keresztény uralkodójáról vevő Szent István Egyházat valójában egy évvel korábban, 1902-ben alapította tisztelendő Messerschmidt Geysa. Az első keresztelés abban az évben volt, karácsony napján, mikor is Messerschmidt atya megkeresztelte Berki Erzsébetet. Az első párt, Molnár Károlyt és Krivda Máriát 1903. január 18-án eskette Messerschmidt atya.

Próbáljuk csak felidézni az 1900-as évek elejét. Azoknak az időknél a légkörét soha nem lehet visszavarázsolni, még ebben a mi jet-korunkban sem. A bevándorlók ezrei ömlöttek keresztül Ellis Islandon. Jöttek Európa minden

országából, hogy jobb jövőt találjanak Amerikában. Életük nem volt könnyű: a nyelvtudás hiánya mellett ott volt a nagyvárosok irgalmatlan hajszája, mely sokuk számára, akik idejövételük előtt lábukat se tették ki kis falvaikból, annyira idegen volt. A katolikusok számára még ott volt az a probléma is, hogy nem értették az amerikai katolikus egyházakban beszélt angol nyelvet. Persze hogy fontos volt a számukra, hogy a nyelvet a lehető leggyorsabban megtanulják, és hogy gyermekeiket a fogadott haza nyelvében és kultúrájában neveljék, - de még fontosabb volt, hogy a nyelvtanulás időszakában ne hanyagolják el vallásukat. Ezért megalapították a manapság mind ritkábbá váló nemzetiségi egyházat. Ezek az egyházak a vallásos és társadalmi élet központjává váltak az idegen földön.

A kenyérkereső hetente hat napot dolgozott, és alig keresett annyit, amennyi a család élelmezésére szükséges volt. De ritkán panaszkodott. Hozzászólt a kemény munkához és a nélkülözésekhez, és azt is tudta, hogy ez nem tart örökké.

Különben is: az élet nemcsak munkából állt. Ott volt a vasárnap, amikor körül lehetett nézni, időt tölteni a családdal a templomban is, otthon is. A családi kötelék igazán erős volt abban az időben, és az se volt kérdés, mivel szórakozzanak. Kirándulásra ott volt a park, baráti találkozásokra a veranda hintaszéke, meg az egyház különféle rendezvényei.

A sokféle nemzetiség között talán a magyar volt a legöntudatosabb. Magán viselte az üldözöttség korszakainak és a kemény munkának a bélyegét. A magyar az életét nem is tudta másban elképzelni, mint kemény munkában, s a haza, a család és az Isten iránti köteleességek teljesítésében. Ez a köteleességtudat testesült meg az egyházakban, amelyeket szószerint a saját kezükkel építettek, faragtak és gondoztak ezek a derék férfiak és nők, abból a pár fillérből, amit maguk között gyűjtöttek az egyházak céljára. A Szent Istvánban is ez a cél vezette őket.

1903. június 21-e különösképpen boldog nap volt ezeknek a családoknak az életében. Az ünnepélyes első kapavágás történt meg az egész városból összegyűlt közönség jókívánságai kíséretében. Emlékezetes nap volt. Rövidesen egy új nemzetiségi templom emelkedik majd ezen a megszentelt földdarabkán, s azt annak a szentnek a védnöksége alá helyezték, aki a népet a kereszténység világosságára vezette el.

A Szent István Egyház népének a gondosan megtakarított filléreiből összejött a templomépítéshez szükséges összeg. Az építkezés befejeződött, és a felszentelés 1904. augusztus 21-én megtörtént.

Az új templom a környéken az egyik legszebbik lett. Különleges díszje volt a faragott oltár. A mai napig is ott áll a Szent Istvánban.

Az új korszak

1911 és 1915 között két pásztora volt az egyházközségnek: Schimkó János és Kovács Lajos tisztelendő urak két-két évig szolgáltak. Majd 1915-ben Marczinkó József tisztelendő úr érkezett meg, és maradt a Szent István élén tizenhét esztendeig. Az első világháború megpróbáltatásain és a nagy depresszió kezdeti évein Marczinkó atya vezette át az egyházat. A depresszió nemcsak a várost, az egyházközséget is keményen sújtotta. Az anyagi romlásból nehezen lehetett talpra állni, s megvalósítani az egyházközség fejlesztésének következő lépését: parochiális iskolát.

Közben Marczinkó atyát áthelyezték. Egy esztendeig, 1932-től 1933-ig James Raile volt a pásztor, majd 1933-tól 1937-ig William Furlong tisztelendő úr látta el az adminisztrátori teendőket.

Közben Gáspár atya végezte a lelkipásztori munkát. Ő hozta meg a várva várt szilárdságot és biztonságot, mikor a Szent István plébánosává lett.

Az iskola és a díszterem sarkkövét 1936

szeptemberében tették le. A díszterem felavatása 1937. március 15-én, az iskolaé hat hónappal később, szeptember 19-én történt meg. Mivel akkor még Passaic a newarki egyházmegyéhez tartozott, mind a dísztermet, mind az iskolát főtisztelendő Thomas Walsh érsek avatta fel.

Ugyanazon a napon az érsek az Isteni Szeretet Leányai apácarendre bízta rá a gyermekek vallásos nevelését. Tisztelendő Alexandrine anya, a tartományfőnök, két apácát jelölt ki erre a feladatra. Ezek a kedvesnővérek naponta jártak ki New Yorkból, a 82-ik utcából, hogy 350 gyermeket előkészítsenek a bűnbánat, a bérmálás és az áldozás szentségére. Majd 1939 januárjában Gáspár atya egy osztálytermet átalakított lakássá a kedvesnővérek számára, hogy azok mentesüljenek a napi több órás new york-i utazástól.

A következő évben, 1940. november 30-án elkészült az új rendház, a „Kis Ház”, a plébánia mellett. Felszentelték, s a benne lévő szép kis kápolnát Árpádházi Szent Erzsébet védnöksége alá helyezték. Ekkor már három apáca végezte a munkát Gáspár atya irányítása alatt.

Gáspár atya a felszínen szigorú, belül azonban gyengéd természetébe betekintést nyújt a következő epizód, mely a léghűtés divatba jövele táján történt. A rendház nyilván fullasztóan forró lehetett a nyári hónapok folyamán. Aurélia nővér, enyhülést keresvén az apácák számára, megkérnyékezte Gáspár atyát, mondván: „Atya, szörnyű meleg ez a rendház, vajon kaphatnánk-e egy léghűtő gépet?” Gáspár atya, ez a magas testes ember, úgy fordult meg a sarkán, hogy majd földöntötte Aurélia nővért, s mielőtt otthagya, csak két szót vetett oda „Nincs pénz !”

Képzeld el Aurélia nővér meglepetését másnap, amint reggel két munkás jelentkezett a rendház ajtajánál, mondván, hogy jöttek beszerezni a léghűtő gépet. Gáspár atya, akiről azt mondták, hogy ő „az utolsó nagy patriarcha”, ismét bebizonyította, hogy nem eszik a levest olyan forrón, mint ahogy tálalják, és hogy a

kezére bízottak kényelme volt olyan fontos a számára, hogy valahonnan előkaparja a szükséges összeget.

Ez a finomlelkű, szentéletű pap megnyerte népe szívét azzal, hogy mindenkivel, mint egyénnel, személyesen törődött. Harminc esztendő alatt megmutatta, hogy szívében hordozza minden egyes híve sorsát. Halála, 1963. február 21-én, mély gyászba borította az egész egyházközséget. Nemcsak egy egyházat, de barátok közösségét, egy nagy krisztusi családot hagyott hátra, akik pásztorukat úgy szerették, mint apjukat, bátyjukat, fiúkat. Ő volt a családfő, a hívek nagy családjának a feje. A magyar ember számára egy kedves családtag elvesztése az az idő, amelyről a Zsoltáros így énekel:

*„A bajnak napján elrejt hajlékában,
megvéd sátrának oltalmában,
és biztos sziklára állít engem.”*

A Szent István népe számára az egyházközség volt a kőszikla. Mint a múltban, most is a Szent István volt az a menedékhely, amelyet a gyász idején kerestek, hogy imádkozzanak Gáspár atya lelki üdvéért.

Teljesítmények

Gáspár atya mindig kézben tartotta a gyeplőt, s az alkotás embere volt. Évről-évre a következők voltak teljesítményei:

- 1937 - az iskola megépítése,
- 1940 - a rendház felállítása
- 1945 - új fűtőberendezés
- 1946 - az iskola renoválása,
- 1947 - új padló a templomban,
- 1948 - új padok és világosító berendezés,
- 1949 - a keresztút új stációi,
- 1950 - új plébánia,
- 1952 - az iskola megnagyobbítása,
- 1953 - a tűz által megrongált templom

újjáépítése,
1958 - a Szabadságharang felavatása.

Az egyházi birtok gyarapítása mellett Gáspár atya egy annál még sokkal lényegesebb szolgálót is elvégzett. Beültette népe lelkébe azt, amit olyan sokszor elmondott: „Az Isten szerelméért, tiszteljétek és szeressétek egymást és az iskolátokat.”

Gáspár atya volt az, aki a Szent Istvánban tárt karokkal fogadta a magyar bevándorlóknak egy új hullámát, egy olyan korban, mikor más magyar egyházközségek az ország más részein már majdhogyan el nem felejtették nyelvüket és szokásaikat, s nem tudták új életre hívni hagyományaik, hogy otthont teremtsenek a korai 50-es évek menekültjeinek, és az 56-os forradalom szabadságharcosainak.

A Szent Istvánban ez nem volt probléma. Az egyházközség több mint 120 menekült családot fogadott be a forradalom után. Ez az esemény megrázta az amerikai magyarokat és új szeretetmunkára ösztönözte őket. A magyar családoknak ez az új generációja nemcsak szíveslátást talált Gáspár atyánál, hanem biztató szót is: „Mit tehetünk értetek? Ha valamire szükségetek van, szóljatok!” Ez az igazi magyar vendégszeretet. Ma is ez a lelkület s Szent Istvánban: „Mit tehetünk, hogy otthon érezd magad?” Az utóbbi években ezt a vendégszeretetet kiterjesztettük olyan családokra is, akik nem amerikai-magyar származásúak. A Szent Istvánban mindenki számára van hely.

További változások

A Szent István új pásztor, Dunay Antal tisztelendő úr, 1963 tavaszán érkezett. Dunay atya Magyarországon született, felsőbb tanulmányait Bécsben végezte, ott is szentelték fel 1939. július 9-én.

A Szent Istvánban töltött évei alatt Dunay atya, ez a kiváló pásztor, igazi értelmiségi

ember, sok új fejleménynek volt kezdeményezője az egyházközségben.

Mikor a városi hatóságok az iskolaépület egyik részét lebontásra ítélték, s a tanítást nem lehetett félbeszakítani a renoválás ideje alatt, Dunay atya elintézte, hogy a gyermekeket ideiglenesen áthelyezzék a Magyar Református Egyházba, melynek pásztorja, Dr. Komjáthy Aladár tiszteletes szívesen látta az apácákat, és a tanulók rendelkezésére bocsátotta a Kálvin termet.

Közben Dunay atya egy bizottságot nevezett ki, hogy az tegyen javaslatot az iskolában szükségessé vált átalakításokra. A javaslatok alapján egy tágabb lehetőségeket nyújtó új szárny építése indult meg. Az iskola építési alapjára gyűjtés indult meg, amely annyira sikeres volt, hogy fedezte a költségeket, melynek az összege — az öreg épület renoválását is beleszámítva — \$398,000 volt.

Sajnos Dunay atya egészsége romlani kezdett, s mielőtt minden új elgondolását valóra tudta volna váltani, élettempója lelassult, míg 1977 júniusában a halál el nem ragadta.

John Cusack tisztelendő úr, aki hat évig volt káplán a Szent Istvánban, lett az adminisztrátor, tudása legjavát adta, hogy folytassa Dunay atya munkáját az új pásztor, Török Béla tisztelendő úr megérkezéséig.

Az elmúlt 15 év

Egyházunk 75 éves jubileumán mind anyagilag mind erkölcsileg biztos alapokon nyugvó tetsületet vett át az egyház új plébánosa Ft. Török Béla. Tizenkét éves működése alatt a betegek és öregek lelki gondozását tekintette fő feladatának. Az ő idejére esett a tartalék anyagi alap felhasználásával a templom külső felújítása és a templom belső kifestése. Ugyanabban az időben volt az egyház legnagyobb megpróbáltatása: 1987 júniusában az auditorium kiégett és használhatatlanná vált a tűz meg a víz okozta károk következtében. Az egyház idősebb és különösen fiatal

gárdája önkéntes munkával pótolta a nem elégséges biztosítási összeget. Az auditorium a lelkes munka következtében szebb, modernebb lett és avatásán az egybegyűltek meglehetősen állapították meg, hogy a nehéz helyzetben is egyházunk csodákra képes. Ft. Török Béla 1990-ben megromlott egészsége miatt nyugdíjba ment.

Új plébánosunk, Ft. Mustos István piarista tanár, vezetésével új lendületet kapott az egyházközség. A konventben befejeződött a Szent Erzsébet kápolna átalakítása és az épület maga új, nemes, magyarmentő munkát szolgál. Magyarországról szívűműtetre ideérkező gyerekek és kíséretükben levő szülők és orvosok szerető otthona lett. Egyházunk lelkes tagjai látták el a tolmács szerepét, segítettek az utaztatásban és a szociális gondozásban. Ez a tevékenység még most is folyik.

Az egyház létszámának felemelését Ft. Mustos István őszintén szívén viseli, ígéretes munkával. A hétfői magyar iskola változatlan lelkesedéssel 50-60 gyermeknek ad alkalmat a magyar nyelv, történelem, földrajz és tánc elsajátítására. Ünnepeink tartalmaznak műsorral szerepelnek. A helyi két cserkészcsapat jelentősen hozzájárul a magyar szellem megőrzéséhez. Ünnepek alkalmával magyar cserkész ruhában és zászlóikkal vesznek részt a szentmisén. Egyházunk látja vendégül minden évben az Amerikai Magyar Múzeum bálját, amely a magyar múlt és jelen művészi alkotásait őrzi és válogatott programjával vonzza a magyar és amerikai érdeklődőket.

Heti „bingó” játékunk az egyház anyagi megszilárdítását hivatott segíteni. Munkásai immáron közel három évtizede látják el önkéntesen ezt a munkát. A garfieldi Amerikai Magyar Polgári Liga énekkara az egyházközség énekeseivel miséink és ünnepeink magas színvonalát biztosítják. Az énekkar közreműködése biztosítja a magyar szentmisék énekes áhítatát, amivel megőrzi és továbbadja a magyar énekes áhítat szellemét, és vallásos élményének erejével vonzza a híveket. Az énekes misékre való előkészület

hétköznapi próbákat igényel, de ez biztosítja is az éneklés színvonalát és vele együtt a résztvevők áhítát.

Nyarankint megtartjuk piknikünket, amit közel ezer résztvevő támogat. Hasonlóan, december hónapban karácsonyi ebédet tartunk. Ezeknek az eseményeknek a rendezői a Rózsafüzér Társulat és a Magyar Szent Név Társulat.

A 90 éves templom üveglakainak javítását és karbantartását is megkezdték, a három harangláb javítása befejeződött. Az orgona felújítása tervben van, amelynek költségeit az egyház lelkes tagjai már összeadták. A vállalkozó jövő évre

ígéri a munka elvégzését.

Egyházunk most negyedik éve abban az Isten áldotta helyzetben van, hogy egy tetőtől talpig derék pap a plébánosa, a piarista tanár Ft. Mustos István. A lényéből kiáradó szeretet, hivatástudat áthatja az egyházközség tagjait. Ő valóban atyja, igazi vezetője nemcsak az egyházközségnek, hanem az amerikai magyarságnak is. A nagy elődök szellemében egyházunk összetartása, gondozása minden reményt megad, hogy megérjük a 100 éves jubileumot, amelynek szerény bevezetője ez a 90 éves megemlékezés.

The Priests of St. Stephen's R.C. Magyar Church

Reverend Geysa Messerschmidt

Pastor 1902-1911

Reverend William Furlong

Administrator 1933-1938

Reverend János Schimkó

Pastor 1911-1913

Reverend János Gáspár

Pastor 1933-1963

Reverend Lajos Kovács

Pastor 1913-1915

Reverend Antal S. Dunay

Pastor 1963-1978

Reverend József Marczinkó

Pastor 1915-1932

Reverend Béla Török

Pastor 1978-1990

Reverend James Raile

Pastor 1932-1933

Reverend István N. Mustos Sch.P.

Pastor Oct. 1990 - present

Magyarországi Szent István

Magyarországon, melynek földje mindig nagy változások színtere volt, a kereszténység eredete nincs felderítve. Annyit tudunk, hogy a magyarok kb. a X. század vége felé felvették a kereszténységet. Szent István édesanyja keresztény volt, fia is felvette a keresztiséget, így Magyarország első keresztény királya lett.

Szent István aztán kereszténnyé tette az egész országot. Tíz egyházmegyét alapított. Eredetileg tizenkettőre tervezte, de már kifogyott az időből. Kettő érsekség volt: Esztergom és Kalocsa - nyolc püspökség: Veszprém, Győr, Pécs, Vác, Eger, Marosvár-Csanád, Nagyvárad és Gyulafehérvár. Alapításuk 1001 és 1020 között történt. Az egyházmegyék területét arányos nagyságúra szabta ki: egy-egy egyházmegye területe 200-300 négyzetmérföld volt. A püspöki székhelyek kiválasztásánál két szempont játszott döntő szerepet: a hely védettsége és befogadóképessége. Így kerültek a püspökségek romjaikban még fennálló egykori római városokba vagy az avar és szláv világból származó földvárakba.

Szent István 968 körül született, 1038. augusztus 15-én, 70 éves korában halt meg 40 évi uralkodás után.

Szent István példáján felbuzdulva az 1030-as évektől kezdve szerzetesrendek alakultak Magyarországon. Nevezetesebbjei a bencések, a ciszterciták, a ferencesek és a dominikánusok. A jezsuiták ellenreformációs tevékenységükről voltak híresek a XVI. század második felétől kezdve. Így a mai napig érezhető Szent István hatása az egész országon.

Gratias

† 1904 tibi 1994 †

Domine!

Szent István N.Á. Magyar Templom Ünnepi Megemlékezés

Eredeti kiadás: 1994. december 3.

REPRINT EDITION

A digitális változat 2015-ben készült.

Készítette: Rev. Vas László

Digitális utómunka és internetváltozat: Dudás Róbert Gyula